

Veszprém meteorológiai viszonyai 2018-ban¹

KOVÁCS GYŐZŐ GYULA

A meteorológiai mérések kezdete, 1860 óta, 2018 lett a legmelegebb év Veszprém-ben.² Az évi középhőmérséklet 11,5 °C-nak adódott és ez 1,5 °C-kal haladja meg az ún. normál értéket.³ A korábbi rekorder 2015 volt, ezt haladta meg 0,1 fokkal a 2018-as év. Külön ki kell emelni, hogy 2011 óta minden év melegebb volt az átlagnál, és a 10 legmelegebb évből nyolc az ezredforduló utáni évek közül került ki.

2018 rendkívül enyhe januárral kezdődött, középhőmérséklete csaknem négy fokkal volt melegebb az átlagnál. Három napon megdőlt a legmelegebb minimum hőmérsékleti érték. Az év során csak a február és a március volt hidegebb az átlagnál, utóbbi 2,4 fokkal. Március elseje rekord hideget hozott, térségünkben mínusz 20 fok közeli értékkel. Legutóbb 2005-ben volt hasonlóan hideg ezen a napon, de akkor is csak mínusz 14 fokra csökkent a hőmérséklet. Természetesen a mínusz 7,5 fokos délutáni maximum is negatív rekord.

A hideg márciust (aminek középhőmérséklete alacsonyabb volt, mint a január) nagyon meleg április követte. Középhőmérséklete 4,9 fokkal volt melegebb az átlagnál, egy fokkal előzte a korábbi rekorder 2009-es évet. A hónap során 14 alkalommal dőlt meg napi minimum vagy maximum hőmérsékleti rekord. Hatszor emelkedett a délutáni hőmérséklet 25 fok fölé. A május is kitett magáért, 3 fokkal haladta meg a sokévi átlagot és 0,1 fokkal előzte a korábbi rekorder 2003-as évet. Két napon dőlt meg napi rekord és 12 napon haladta meg a hőmérséklet a 25 fokot.

A nyári hónapok közül augusztus volt a legmelegebb, középhőmérséklete 2,2 fokkal haladta meg a sokévi átlagot. Nem voltak forró napok, hiszen a legmagasabb hőmérséklet is 35 fok alatt maradt. Összességében a hetedik legmelegebb nyár van mögöttünk. Az ősz is melegebb volt az átlagnál, 13,1 fokos középhőmérséklettel fel-

¹ Az elemzés az adatok összehasonlíthatósága és homogenitásának biztosítása érdekében a Veszprém-szentkirályszabadjai repülőtéren lévő meteorológiai állomás (OMSZ) adatainak felhasználásával készült.

² A kézirat nyomdába kerülésekor már tudjuk, hogy 2019-ben új rekord született. Az évi középhőmérséklet Veszprém-ben 11,75 C-foknak adódott, ez 1,77 C-fokkal melegebb a sokévi átlagnál, és 0,25 C-fokkal előzi a most elemzett 2018-as évet. (A 2019. év veszprémi meteorológiai eseményeiről a Veszprémi Szemle 2021/1. számában olvashatnak. Földesi F.)

³ Normál értéknek, vagy sokévi átlagnak tekintjük – a nemzetközi meteorológiai szervezet ajánlása alapján – az 1981–2010. közötti 30 év átlagait, gyakorisági jellemzőit.

zárkózott az előkelő második helyre. Különösen az október volt meleg, 2,4 fokkal túlta felül az átlagot, sorrendben a második legmelegebb: 0,3 fokkal túlta alul a rekorder 2001-es évet.

2018-ban nyári nap (amikor a hőmérséklet meghaladja a 25 fokot) 100 napon volt, duplája az átlagnak. Hőség napot (amikor a napi maximum hőmérséklet eléri, vagy meghaladja a 30 °C-fokot) 14 esetben jegyeztünk fel, ez megegyezett az átlaggal, forró nap (35 °C feletti hőmérséklet) nem volt. 2018-ra jellemző volt az éjszakák enyhésége. Fagyos nap (amikor a hőmérséklet nulla fok alá csökken) hússzal több volt az átlagnál, de a zord napok száma (amikor a minimum hőmérséklet mínusz 10 °C alá csökken) a sokévi átlagnak megfelelően alakult. Öt napon a maximum hőmérséklet is fagypontra maradt.

Az év során a csapadék mennyisége 100 milliméterrel több volt az átlagnál, de eloszlása mind térben, mind időben nagyon egyenetlen volt. Kevés eső esett január, április, október és december hónapokban, márciusban és júliusban 100 milliméter fölötti csapadékot mértünk és szeptember is bőséges csapadékú volt, főként az első négy napon. A téli hónapokban 43 napon havazott, de tartós összefüggő hótakaró csak február 20. és március 8. között maradt fenn. Zivatart 38 napon figyeltünk meg, a ködös napok száma 37.

2018 nem tartozik a szeles évek közé. Az éves átlagos szélesség 2,5 méter/sec-nak (9 kilométer/órának) adódott. A legszelesebb hónapok az április és a december voltak, a leggyengébb szeleket novemberben mértük. Az év során 84 szeles nap volt, amikor a szél erő eléri a 12 méter/sec-os értéket és 41 napon haladta meg a 15 méter/szekundumot (viharos nap). A legerősebb szellőkés április elsején elérte a 80 km/órás értéket.

Január középhőmérséklete az ilyenkor szokásos mínusz 0,8 °C helyett +3,0 °C-nak adódott, 3,8 °C-kal volt magasabb a sokévi átlagnál, ezzel az elmúlt 90 éves rangsorban az előkelő hatodik helyet foglalta el. A hónap során csak két napon, 15-én és 16-án maradt el a középhőmérséklet a sokévi átlagtól. 6-án reggelre megdőlt a minimum hőmérsékleti rekord, a korábbi plusz 5,0 fokkal szemben, amelyet 1988-ban mértek, 6,1 °C-ig csökkent a hőmérséklet. Ilyen enyhe éjszaka (reggel) ezen a napon az elmúlt 50 évben nem fordult elő. A napi középhőmérséklet 11,2 °C-kal haladta meg a sokévi átlagot. „A januári tavasz miatt aggódnak a gazdák, mert ha tovább tart a meleg, kériügyeznek a fák, a bokrok, s komoly károkkal kell számolni egy nagyobb lehűlés esetén.” – írta⁴ a megyei napilap. A komoly hideg azonban váratott magára, hiszen a havi minimumhőmérséklet mínusz 4,7 °C volt, ettől magasabb januári minimum csak 1936-ban, 1983-ban illetve 1988-ban fordult elő.⁵ A hónap során 17

⁴ *Napló*, 2018. jan. 09. Aggódnak a gazdák a meleg idő miatt.

⁵ 1936. január 16-án: mínusz 2,9 C-fokig, 1988. január 15-én: mínusz 3,6 C-fokig, 1983. január 21-én: mínusz 3,7 C-fokig csökkent a havi minimum-hőmérséklet.

fagyos napot jegyeztünk fel és két napon nem emelkedett a maximum hőmérséklet nulla fok fölé. A legmelegebb nap 29-e volt, 15,9 C-fokos csúcshőmérséklettel, de ez sem veszélyeztette a 2002-ben ugyanezen a napon mért 17,2 °C-os értéket. Csapadék kevés volt, összesen 16 milliméter, a sokévi átlag felét sem érte el. A 13 csapadékos naphól hét napon havazott, de mérhető hótakaró (2 centiméter) csak 23-án reggelre tudott kialakulni. Nyolc szeles és négy viharos napot jegyeztünk fel, a havi átlagos szélsébség 2,8 m/sec-nak adódott. 17-én este a legerősebb széllokés megközelítette a 70 km/órás értéket.

Február meleg-rekorddal kezdődött, elsején a napi maximum hőmérséklet 12,2 C-fokon tetőzött, a korábbi napi csúcsot 2000 tartotta 12,0 C-fokos értékkel. A hónap közepe a gyakori frontátvonulásoknak köszönhetően átlag körüli hőmérsékletet hozott, majd az utolsó öt napon meglehetősen zordra fordult az időjárás. Így a hónap középhőmérséklete mínusz 1,2 °C-nak adódott, 1,9 fokkal maradt el a sokévi átlagtól. A legalacsonyabb hőmérséklet 26-án mínusz 14,4 °C volt, egy tized fok híján nem dőlt meg az 1956-ban ezen a napon mért minimum. 25-én, 27-én és 28-án megdőlt a napi legkisebb maximum értéke, ilyen alacsony hőmérsékletek ezeken a napokon Veszprémben még nem fordultak elő. 25-én mínusz 4,9 °C, 27-én mínusz 7,6 °C, 28-án mínusz 6,8 °C volt a napi csúcshőmérséklet. Fagyos nap az átlagos 19 helyett 26 napon fordult elő, hat téli nap volt és négy napon csökkent a hőmérséklet mínusz tíz fok alá, ez a sokévi átlag duplája.

Február átlag fölötti csapadékot hozott, 18 napon havazott, 12 napon borította ösz-szefüggő hótakaró a talajt és a hóvastagság 24-én elérte a 25–30 centimétert. A tél első hulláma 7-én, a Napló tudósítása szerint⁶ váratlanul ért bennünket: „*Megyeszerte téli idő köszöntött be szerdán, Zircen szinte karácsonyi hangulatot produkált a februári havazás. Azonban a közlekedőket ez valószínűleg váratlanul érte, mert a nap folyamán egymás után történtek balesetek megyénkben, többen megsérültek, forgalomelterelések, útlezárások voltak érvényben.*” Veszprémet 8-án reggelre 2 centiméter friss hó borította, de másnapra ez elolvadt. A tél újabb, immár komoly támadása 19-én kezdődött és 20-án, 21-én folytatódott. „*Feladta a leckét a közlekedőknek az idei tél első, jelentős havazása. Sorra történtek tegnap a balesetek, elakadtak a kamionok, a tűzoltóknak bőven akadt feladatuk a műszaki mentéseknél. A külvilágtól a hó miatt elzárt település nem volt megyénkben. Veszprémben a havazás miatt néhány helyi járat kimaradt, és tíz perc körüli késések alakultak ki. A vasúti közlekedésben és az áramszolgáltatásban nem okozott fennakadást a havazás.*” – írta⁷ a Napló 21-én.

A közlekedők gyorsan alkalmazkodtak a téli útviszonyokhoz, mert 22-én már arról olvashattunk⁸, hogy „*Hozzászoktunk az igazi télhez, legalábbis ezt jelzi, hogy a*

⁶ Napló, 2018. febr. 08. Magasabb fokozatba kapcsolt a tél, 1., 3.

⁷ Napló, 2018. febr. 21. Elakadt kamionok, balesetek sorozata, 1., 3.

⁸ Napló, 2018. febr. 22. Kemény mínuszok jönnek. 1.

havazás ellenére szerdán már nem csúsztak árokba járművek, és nem kellett utakat lezárni keresztbe fordult kamionok miatt. Jól járhatók a főutak, így például a nagy forgalmú 8-as számú főút. A Bakonyban, ahol intenzívebb és folyamatos volt a havazás, a mellékutakon a folyamatos hóeltakarítás ellenére is adódott és ezentúl is előfordulhat téliesebb szakasz.” 22-én, csütörtökön nem akadályozta a havazás a közlekedőket, a fő- és mellékútvonalakon mindenütt jól lehetett közlekedni, sérüléssel járó baleset nem történt, de a katasztrófavédelem munkatársai így sem maradtak munka nélkül. „Elsősorban a katasztrófavédelem munkatársainak adott munkát a leesett nagy mennyiségű hó csütörtökön, ami jegesedett, latyakos lett. A tűzoltók azokról a magas épületekről takarították le, ahol veszélyeztette a gyalogosforgalmat. Így például a megyeszékhelyen a kormányhivatal, illetve az egyik plébánia épületének tetejét tisztították meg a tűzoltók.” – írta a Napló⁹ február 23-án. 26-án és 27-én is gyengén havazott a megye nagy részén, a munkagépek folyamatosan dolgoztak. Kedden (27-én) „Forgalomkorlátozással kezdődött a nap a Bakonyban, ugyanis a havazás miatt nem közlekedhettek a 7,5 tonnánál nehezebb járművek a Veszprém és Bakonyzentkirály közötti útszakaszon.”¹⁰ A hónap utolsó napján Veszprémet 23–25 centiméteres hó borította. Februárban öt szeles és három viharos napot jegyeztünk fel, az átlagos szélesebbség 3,0 m/sec-nak adódott. A legerősebb szellőkések elsején kevéssel meghaladták a 60 km/órás értéket.

Március elejére még áthúzódott a február végi hidegbetörés hatása, elsején megdőlt a minimum hőmérsékleti rekord, a repülőtéri állomáson mínusz 19,3 °C-ig csökkent a hőmérséklet. Ezzel egy 55 éves rekord dőlt meg, ugyanis a korábbi leghidegebb március elseje 1963-ban volt, amikor Veszprémben mínusz 17,7 °C-ot mutatott a hőmérő.¹¹ A hónap középhőmérséklete 2,6 °C-nak adódott, ez 2,4 fokkal alacsonyabb, mint a sokévi átlag, a rangsorban az elmúlt 50 év hetedik leghidegebb márciusa. A hónap közepén néhány napig a hőmérsékletek kevéssel a sokévi átlag fölött alakultak, 12-én 16,7 °C-ik emelkedett a hőmérséklet. 18-tól 28-ig újra hideg napok következtek, 18-án, 19-én és 20-án megdőlt a napi maximum hőmérsékleti rekord, ugyanis ilyen hideg ezeken a napokon korábban még nem fordult elő. 18-án: 0,3 C-fokig, 19-én: mínusz 1,4 C-fokig, 20-án: 0,6 C-fokig emelkedett a délutáni hőmérséklet. 19-én megdőlt a minimum hőmérsékleti rekord is, hajnalban mínusz 5,0 fokig süllyedt a hőmérő higanyszála. Márciusban 17 fagyos napot jegyeztünk fel, ez öttel több, mint a sokévi átlag,

⁹ Napló, 2018. febr. 23. Havat takarítottak a tetőről a tűzoltók. 1., 12.

¹⁰ Napló, 2018. febr. 28. Nincs elzárt település. 1.

¹¹ „Az idei év eddigi leghidegebb éjszakája főként az ország déli, délnyugati részén hozott mínusz 20 fok alatti fagyokat, melyhez a tiszta égbolt, a szélcsendes idő és a vastag hótakaró is hozzájárult. [...] A leghidegebbet, mínusz 24,6 fokot Bándon mérte csütörtökre virradóra a meteorológiai automata. [...] Utoljára 55 éve volt ennyire szélsőségesen hideg március első napján. 1963-ban Lentiben mínusz 27,0 fok volt.” Napló, 2018. márc. 02. Fagyos éjszaka Bándon. 16.

téli nap 5 volt, néggyel több az átlagnál. Egy napon (elsején) csökkent a hőmérséklet mínusz 10 °C alá, ez nem gyakori, tíz évenként, ha egyszer előfordul. Legutóbb 2005. március 1-én és 2-án csökkent a minimum hőmérséklet mínusz 10 °C alá.

Márciusban 111 milliméter csapadék hullott, részben eső, részben havazás formájában. Ez a mennyiség a sokévi átlag háromszorosa, 1940 óta ekkora csapadékösszeg márciusban még nem fordult elő.¹² A hónap során 17 csapadékos napot jegyeztünk fel, hat napon havazott és tíz napon borította összefüggő hótakaró a talajt. A februárban hullott hó 9-re elolvadt, de 17-én ismét havazott és 18-án reggelre 5–8 centiméternyi friss hótakaró borította a tájat. „*Nem okozott problémát megénkben a hétvégi havazás, ez derült ki az illetékesek tájékoztatójából. Veszprém megyében vasárnap reggelre átlagosan 10–15 centiméter vastagságú hó hullott, a hegyekben ennél néhány centiméterrel is több. A hóesés délre csaknem mindenütt elállt, sőt több helyen még a nap is kisiütött. [...] Megénkben a vonatközlekedésben és áramszolgáltatásban sem okozott gondot.*” – írta¹³ a megyei napilap. Márciusban öt szeles és egy viharos napot jegyeztünk fel, az átlagos szélsébség 2,6 méter/sec-nak adódott. A legerősebb szél-lökések 12-én délután kevéssel meghaladták a 60 km/órás értéket.

Április országosan az 1901 óta jegyzett rangsorban a legmelegebbnek bizonyult, középhőmérséklete Veszprémben 15,2 °C-nak adódott, ez 4,9 °C fokkal magasabb, mint a sokévi átlag és egy fokkal előzi a korábbi rekorder 2009-es évet. A hónap során 14 alkalommal dőlt meg napi minimum vagy maximum hőmérsékleti rekord, kilenc napon a minimum hőmérsékletek, öt napon a napi maximumok haladták meg a korábbi értékeket. A napi középhőmérsékletek általában 6–8 fokkal voltak magasabban az ilyenkor szokásos értéknél. Ez alól csak a hetedik kivétel, amikor a délutáni hőmérséklet is 10 C-fok alatt maradt, ezt követően 8-án volt a leghűvösebb reggel 2,5 °C-os minimum hőmérséklettel. A havi maximum-hőmérséklet 29-én 27,5 °C volt és hat napon emelkedett a hőmérséklet 25 °C fölé, ez néggyel több, mint a sokévi átlag. Áprilisban nyolc csapadékos napon 17,2 milliméter eső esett, ez a sokévi átlag 42 százaléka. Három napon volt zivatar és 8-án ködöt is feljegyeztünk. A hónap során 11 szeles és 8 viharos nap volt, az átlagos szélsébség 3,3 méter/sec-nak adódott. Elsején a déli órákban a maximális szél-lökés elérte a 80 km/órás értéket.

Május is feliratkozott a szokatlanul meleg hónapok sorába, középhőmérséklete 18,3 °C-nak adódott, ez kereken 3,0 °C fokkal magasabb a sokévi átlagnál és 0,1 °C fokkal előzi a korábbi rekorder 2003-as évet. Két napon dőlt meg hőmérsékleti rekord, 3-án a napi maximum-hőmérséklet 26,8 °C volt, 0,4 C-fokkal haladta meg a korábbi, 2005-ös értéket. Ötödikén a minimum hőmérő 14,8 C-fokot mutatott, 0,2

¹² Az adatsorban a második 1944 márciusa: 92,6 milliméterrel. Korábban – más körülmények között – mértek ettől magasabb összeget is, a csúcs 133 milliméter, 1937-ben a Villanytelep területén felállított állomáson.

¹³ *Napló*, 2018. márc. 19. Hó lepte be a húsvéti nyulat. 1.

C-fokkal magasabb az 1977-es értéknél. A hónap közepén a hazánktól északkeletre és délnyugatra lévő hidegörvények együttes hatásaként csapadékosabb és hűvösebb lett az időjárás. Ezekben a napokban a középhőmérsékletek mintegy 2 C-fokkal a sokévi átlag alatt maradtak. A leghűvösebb napon – 16-án – a minimum hőmérséklet 6,6 C volt és a délutáni maximum is csak 18,7 °C-ig emelkedett. 20-ától ismét átlag feletti hőmérsékleteket mérhettünk, 31-én 28,2 °C-ig emelkedett a hőmérő higanyszála. A hónap során 12 nyári nap volt, duplája, mint a sokévi átlag. Májusban 11 csapadékos – zömében zivataros – napon 74,5 milliméter eső esett, ez 30 százalékkal haladja meg az időszakra jellemző értéket. 22-én a napi csapadékösszeg meghaladta a 30 millimétert. Májusban négy szeles és egy viharos napról szólnak a feljegyzések, az átlagos szélsébség 1,8 méter/sec volt. A legerősebb széllelés a 22-én átvonult zivatart kísérte, 60 km/órás értékkel.

Június elején folytatódott a május végére jellemző igen meleg időjárás. A napi középhőmérsékletek 3–5 fokkal haladták meg az ilyenkor szokásos értéket. A hónap középhőmérséklete 19,9 °C-nak adódott, ez 1,6 C-fokkal haladta meg a sokévi átlagot. Néhány napos lehülés a 12-i heves zivatar átvonulása után volt, de 16-tól ismét 4–5 fokkal magasabban alakultak a napi középértékek. Az átlagtól melegebb idő 21-ig tartott, ekkor a maximum hőmérséklet 29,5°C-ig emelkedett, majd 22-től egy markáns hidegfrontnak köszönhetően ismét hűvösebb napok következtek. 23-án a minimum hőmérséklet 9,8 °C-ig csökkent.¹⁴ Júniusban 17 nyári nap volt, kettővel több az átlagnál. Nyári nap, a szokásos négy helyett egyszer sem fordult elő. Júniusban 15 csapadékos napon 81,8 milliméter eső esett, 16 százalékkal több, mint a sokévi átlag. Tíz napon volt zivatar, főként a hónap első fele bővelkedett villámlásban és mennydörgésben. 8-án hajnalban villám csapott a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Victor Hugo utcai épületébe. Az épület tetőszerkezete teljes terjedelmében leégett. A 12-én átvonult heves zivatar a megye több településén is károkat okozott. *„Devecserben háztetőket károsított meg a jég. Márkón és ajkán pedig a heves esőzés a pincéket árasztotta el, emiatt a tűzoltóknak szivattyúzniuk kellett. Ajkán villám csapott egy villanyoszlopba [...] A megye több településén okozott károkat az épületekben és az autókban is a jégverés.”*¹⁵ Júniusban kilenc szeles, öt viharos nap volt, az átlagos szélsébség 2,8 méter/sec-nak adódott. A legerősebb széllelés a 21-én átvonult hidegfrontot kísérte, 70 km/órás értékkel.

Július mérsékelt meleg hónapnak bizonyult, középhőmérséklete 21,4 °C-nak adódott, ez 0,8 C-fokkal haladja meg a sokévi átlagot. A hónap a szokásosnál hűvösebb időjárással kezdődött, mivel egy hazánktól északkeletre örvénylő ciklon hideg levegőt szállított a Közép-európai térség fölé. Másodikán reggelre 8,9 °C-ig hűlt le a

¹⁴ Ritkán fordul elő, hogy a havi maximum-, illetve minimum hőmérséklet beállta között ilyen rövid idő telik el. Ez a jelenség is időjárásunk szélsőséges jellegének erősödését mutatja.

¹⁵ *Napló*, 2018. jún. 13. Megyénkben is pusztított a vihar. 3.

levegő, ez új napi minimum hőmérsékleti rekord. A korábbi negatív csúcspot 1971 tartotta 9,5 °C-os értékkel. Később változékonyabbra fordult az idő, és a hőmérsékletek is kevéssel a sokévi átlag fölött alakultak. Július utolsó harmadában megérkezett az igazi nyár és a hónap végére kánikula alakult ki. 29-31-e között a napi középhőmérsékletek meghaladták a 25 C-fokot, így az első nyári hőhullám idejére II. fokú hőségriadót rendeltek el. *„Péntek éjjelig másodfokú hősérgiasztást rendelt el az országos tiszti főorvos az ország egész területére hétfőn, mert a középhőmérséklet várhatóan legalább három egymást követő napon eléri vagy meghaladja a 25 fokot. [...] 4. A megyeszékhelyen a legforgalmasabb belvárosi útvonalakat locsolják reggel kilenc és délután négy óra között, emellett párapaput üzemeltet a Kossuth utcán és a vásárcsarnok közelében a Veszprémi Közüzemi Szolgáltató Zrt. (VKSZ), közölte a társaság titkárságvezetője.”* – írta a Napló¹⁶ augusztus elsején. A hónap során az átlagos hét helyett kétszer emelkedett a hőmérséklet 30 °C fölé, a legmelegebbet 30-án mérték 31,1 °C-os csúcshőmérséklettel. Nyári nappól négyvel volt több a sokévi átlagnál.

Júliusban a csapadék területi eloszlása országosan szélsőségesen alakult. A Kisalföldön és a Tiszántúl jelentős részén 20 milliméter alatt maradt, míg a Bakonyban több mint 100 milliméter hullott. A repülőtéren 9 csapadékos napon 104 milliméter eső esett, ez 85 százalékkal több, mint az időszakra jellemző érték. A viszonylag sok csapadék gondot okozott a mezőgazdáknak, főként az aratóknak. *„Nem kényeztette el az aratókat az utóbbi hetek időjárása: az ismétlődő esők, zivatarok miatt többnyire fél, egy napig tudtak csak dolgozni a gépek, majd másfél-két napig várták a megázott gabonatóblák felszáradását. [...] A gyors felmelegedés miatt az idén a szokottnál tíz nappal, két héttel korábban értek be a gabonák, s betakarításuk így becsúszott a most amúgy is csapadékgazdag időszakba. A gyakori esők lassítják a munkát, így annak ellenére, hogy a szokottnál korábban kezdődött meg a betakarítás, nem biztos, hogy hamarabb be is fejeződik.”* – tudósított¹⁷ a megyei napilap. A napi csapadékösszeg három alkalommal haladta meg a 20 millimétert és négy alkalommal zivatart is megfigyeltünk. Jelentősebb csapadék a 22-23-án átvonult zivatarláncból hullott amikor *„villám csapott egy körülbelül százharminc négyzetméter alapterületű családi ház kéményébe vasárnap [22-én], késő délután a Veszprém megyei Nemesvámoson. [...] A villámcsapástól az épület tetőszerkezete kigyulladt.”* A hónap során 10 szeles és három viharos napot figyeltünk meg, az átlagos szélsébség 2,8 méter/sec-nak adódott. A legerősebb szellőkés 18-án a délutáni órákban elérte a 72 km/órás értéket.

Augusztus is igyekezett a korábbi évek hőmérsékletét túlszárnyalni: 2,2 C-fokkal volt melegebb a sokévi átlagnál, középhőmérséklete 22,4 °C-nak adódott, ezzel az 50 éves repülőtéri rangsorban az ötödik helyet¹⁸ foglalta el. A hónap elején folytatódott

¹⁶ Napló, 2018. aug.10. Péntek éjjelig másodfokú riasztás a meleg miatt. 1., 4.

¹⁷ Napló, 2018. júl. 09. A búzának és a repcének is túl sok már a csapadék. 5.

¹⁸ A legmelegebb augusztust 1992-ben jegyeztük fel: 25,1 °C-os középhőmérséklettel, ezt követi

a kánikula, az országos tisztii főorvos a július 30. és augusztus 3. között meghirdetett II. fokú hőségriadót 5-éig meghosszabbította, 7. és 10. között pedig újabbat rendelt el. Augusztus 8-án, szerdán arról írt¹⁹ a Napló, hogy „Várhatóan szombaton egy lassan haladó hidegfront vet véget a hőségnek, de péntek éjjelleg meghosszabbították a riasztást. Az év legforróbb hetében a szokásosnál is jobban vigyázzunk magunkra, egymásra és óvjuk az állatainkat is! A szakemberek azt kérik: ha lehet, a megterhelő tennivalókat kora reggelre vagy késő délutánra időzítsük.” A napi középhőmérséklet 8-án és 9-én érte el a csúcspontját, mindkét napon 25,9 °C-nak adódott, ez 5,6 C-fokkal magasabb, mint a sokévi átlag. 9-én mértük a hónap, egyben az év legmagasabb hőmérsékletét is, ugyanis a délutáni órákban 32,3 °C-ig emelkedett a hőmérő higanyszála. Az első tíz napot követően néhány gyengébb hidegfront hazánkat is érintette, pár fokkal visszaesett a hőmérséklet, de még így is átlag feletti értékeket mérhettünk.

Augusztus 21-én újra 25 °C felett alakult a középhőmérséklet, majd 25-től egy Európát átszelő, nagy kiterjedésű frontrendszer hozta meg az enyhülést. A front mögött hűvös levegő árasztotta el térségünket, a hőmérsékletek néhány napig az átlag alatt maradtak. Augusztusban 27 nyári napot jegyeztünk fel, nyolccal többet az átlagnál, hőség nap 12 volt, duplája az időszakra jellemző értéknek. Augusztus országosan száraz hónap volt, de a Bakonyban²⁰ és Veszprém térségében is 15 százalékkal több eső esett az ilyenkor szokásosnál. Kilenc csapadékos nap volt, ebből hat zivataros, a csapadékösszeg 85,6 milliméternek adódott. A napi csapadékösszeg két alkalommal haladta meg a 20 millimétert, 14-én rövid idő alatt 33 milliméter esett. A hónap során hat szeles és kettő viharos nap volt, az átlagos szélesebesség 1,8 méter/sec-nak adódott. 14-én a zivatar átvonulását 54 km/órás szellőkés kísérte.

Szeptember is enyhébb volt az átlagnál, középhőmérséklete 16,8 °C-nak adódott, ez 1,3 C-fokkal haladja meg az időszakra jellemző értéket. A hónap első napjai a borongós, zivataros, csapadékos időjárás miatt átlag közeli voltak, de 5-től 21-ig 2–4 fokkal meghaladták a sokévi átlagot. A legmelegebb napon, 12-én a napi középhőmérséklet 22,0 °C-nak adódott és a maximum 27,5 °C-ig emelkedett. 22-től egy hidegfront hozott erőteljes lehűlést, a hőmérsékletek 3–5 fokkal maradtak el az átlagtól. 25-én délután csupán 12,3 °C volt a maximum hőmérséklet és 26-án reggelre 2,1 °C-ig hűlt a levegő. A hónap során négy nyári nap volt, kettővel kevesebb az átlagnál. Szeptemberben is kilenc csapadékos napot jegyeztünk fel, összesen 99,2 milliméter eső esett, ez 60 százalékkal több a sokévi átlagnál, de eloszlása a hónap folyamán egyenetlen volt. Az első négy napon 95,5 milliméter esett, másodikán több

2003 augusztusa 23,7 C-fokos középértékkel. A harmadik helyezett 2015 augusztusának hőmérséklete 23,0 C-fok volt, míg a negyedik helyezett 2000 augusztusa csupán 0,01 C-fokkal előzi 1018 augusztusát.

¹⁹ Napló, 2018. aug. 08. Még forróbb, gyötrő napok jönnek. 2.

²⁰ A hónap legnagyobb csapadékösszegét a Veszprém-megyei Hárskúton mérték: 150,9 millimétert.

mint 35 milliméter. „A megyében hullott extrém mennyiségű eső miatt a földeken szünetelnek a betakarítási, illetve őszi előkészítési, vetési munkálatok. A Dunántúlon az elmúlt időszak különösen csapadékos volt. Szeptember első négy napján 80 milliméter csapadék hullott megyénkben, ami mind a betakarítási munkálatokat, mind az őszi vetések talaj-előkészítési munkáit hátráltatja. [...] A lehullott nagy mennyiségű csapadék pihenőre kényszeríti a kombájnokat, a felázott talaj csak napok múlva lesz ismét alkalmas arra, hogy rámenjenek.” – írta a Napló²¹ szeptember 5-én. Szeptember 5-től összesen 4 milliméter eső esett, emiatt egyes térségekben a hónap végére az aszály jelei kezdtek mutatkozni. A hónap során öt szeles és három viharos napot jegyeztünk fel, az átlagos szélesség 2,1 méter/sec-nak adódott., Elsején a zivatar-tevékenység során, a széllokés erőssége elérte a 80 km/órás értéket.

Október középhőmérséklete 12,7 °C-nak adódott, 2,4 °C-kal magasabb a sokévi átlagnál, ezzel sorrendben a második legmelegebb hónap lett az ötven éves repülőtéri rangsorban, 0,3 C-fokkal múlta alul 2001 októberét. A hónap első öt napján még tartotta magát a szeptember végi hideg idő, elsején volt a leghidegebb, a minimum-hőmérséklet 1,9 °C-ig süllyedt. Ez 1,1 °C-kal múlta alul a korábbi, 1995-ben mért minimum-hőmérsékletet. Fagyos nap, az átlagos kettővel ellentétben, nem volt. Hatodikától enyhébb napok következtek átlag feletti hőmérsékletekkel. A „vénesszonyok nyara” a hónap végéig kitartott, 29-én és 30-án a középhőmérsékletek közel 10 fokkal voltak magasabbak az ilyenkor szokásosnál. 29-én megdőlt a napi maximum hőmérsékleti rekord, 22,2 °C volt a napi csúcshőmérséklet, ez 1,2 C-fokkal magasabb a korábbi, 2008-as értéknél. Az októberi csapadékösszeg elmaradt az ilyenkor szokásostól.

Októberben hat csapadékos napon 17 milliméter eső esett, ez a sokévi átlag 38 százaléka. 23-ig egy csepp eső sem esett, ugyanakkor a magas hőmérséklet és napsütés növelte a párolgást, ami aszályhelyzetet eredményezett. „Az őszi repce fejlődése sok helyen teljesen megállt, az őszi búza pedig van, ahol ki sem kelt, ezért komoly mennyiségű csapadékra lenne szükség a megfelelő csírázáshoz. Habár a múlt hét közepén a korábbi száraz, napos, meleg időszakot felváltotta a változókéony időjárás, a megnövekedett felhőzetből még így is csak minimális, 0 és 2 milliméter közötti eső esett. Az elmúlt harminc napban jellemzően 30–40 milliméterrel hullott kevesebb eső az átlagosnál, ami a megelőző csapadékhányos időszakokkal együtt a talaj felső egy méteres részében 100–170 milliméteres vízhiányhoz vezetett.” – írta a Napló²² október 27-én. A hónap során hét szeles és három viharos napot jegyeztek fel, az átlagos szélesség 2,3 méter/sec-nak adódott. A legerősebb széllokés 23-án a délelőtti órákban elérte a 72 km/órás értéket.

²¹ Napló, 2018. szept. 05. Eső után köpönyeg? 1., 3.

²² Napló, 2018. okt. 27. Nagyon kell már az eső. 1., 7.

November középhőmérséklete 5,7 °C-nak adódott, 1,4 C-fokkal magasabb a sokévi átlagnál. A hónap első felében melegebb volt a szokásosnál, 3-án 20 fok közelébe emelkedett a maximum hőmérséklet. 16-án változékonyabbá, csapadékosabbá vált időjárásunk, a hőmérsékletek az átlag körül ingadoztak, majd a hónap végén erőteljes lehűlés kezdődött. 29-én reggelre mínusz 8,2 °C-ig csökkent a hőmérséklet, hasonló hideg ezen a napon 2007-ben fordult elő. 30-án a délutáni hőmérséklet is fagypont alatt maradt. Fagy öt napon fordult elő, hárommal kevesebb, mint az átlag és két napon nem emelkedett a hőmérséklet nulla fok fölé. Novemberben kilenc csapadékos napon közel 50 milliméter esett, négy napon havazott, de mérhető hótakaró nem tudott kialakulni. A hónap első fele csapadékban szegény volt, 18-tól 26-ig minden nap esett, 19-én „*Hétfőn kora reggel megérkezett az első hó Veszprém megyébe, ahol az utakon nem maradt meg a csapadék, de a Bakonyban fehér lepel borította a tájat.*”²³ 26-án a napi csapadékösszeg megközelítette a 20 millimétert. Gyakori volt a köd, ennek jelenlétére és az óvatosságra a megyei lap²⁴ is figyelmeztetett: „*Megérkeztek az első őszi ködök megyénkbe, péntek óta gyakran nehezíti a közlekedést a párák levegő. A láthatóság mindössze néhány méter, a rendőrség a biztonságos közlekedésre hívta fel a figyelmet.*” Novemberben két szeles napot jegyeztünk fel, viharos nap nem volt. A havi átlagos szélsébség az év folyamán a legalacsonyabbnak: 1,6 méter/sec-nak adódott. A magas páratartalom (havi átlagos légnedvesség: 86,7 százalék) mellett az alacsony szélsébség is oka volt, hogy 13 napon figyeltünk meg ködöt. A legerősebb szellőkés 14-én hajnalban elérte az 50 km/órás értéket.

December első napjaira még a november végi hideg időjárás volt a jellemző, majd nyugati áramlással egyre enyhébb és nedvesebb légtömegek érkeztek, így frontátvonulások mellett az átlagosnál enyhébb időjárás volt a jellemző. A hónap közepén egy Skandinávia felett kialakult ciklon áramlási rendszerében hideg, sarkvidéki levegő árasztotta el térségünket. Komoly, több napig tartó lehűlés kezdődött, a hőmérsékletek 2–4 fokkal a sokévi átlag alatt maradtak. 20-án a napi középhőmérséklet mínusz 5,6 °C-nak adódott, mínusz 7,9 C-fokig hűlt le a levegő és a maximum hőmérséklet is csupán mínusz 4,0 C-fokig emelkedett. Később nyugati áramlással enyhe, óceáni légtömegek vették át az irányítást, a hőmérsékletek év végéig a szokásosnál magasabbak voltak. December középhőmérséklete 1,3 °C-nak adódott. Ez 1,2 C-fokkal magasabb az átlagnál. A téli és fagyos napok száma átlagosan alakult, előbbiből hetet, utóbbiból 21-et jegyeztünk.

Az igen száraz október és november után decemberben továbbra sem érkezett anynyi csapadék, ami a korábbi hiányokat pótolni tudta volna. A repülőtéri állomáson 13 csapadékos napon összesen 15 milliméter esett, amiből nyolc alkalommal havazott.

²³ *Napló*, 2018. nov. 20. Leesett az idei első hó. 1., 3.

²⁴ *Napló*, 2018. nov. 13. Ködös időben fokozott figyelemmel vezessünk. 16.

A csapadék mennyisége sok esetben még az egy millimétert sem érte el, a legcsapadékosabb napon, 7-én is csak 4,1 milliméternyi eső hullott. 14-én és 15-én havazott, így „szombaton [15-én] reggelre a Balatonnál néhány centiméter hólepel borította a tájat, a Bakonyban ennél jóval több esett, meghaladta a tíz centimétert is.”²⁵ Összefüggő hótakaró csak négy napig borította a tájat, a nyugatról jövő 3 enyhe légtömegek gyorsan véget vetettek a tél örömeinek. December 3,3 méter/sec-os átlagos szélességgel, 12 szeles és nyolc viharos nappal az év legszelesebb hónapjának bizonyult. A legerősebb szélölkést 24-én a kora délelőtti órákban jegyeztük fel 68 km/órás értékkel.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

BÍRÓNÉ Kircsi Andrea: 2017/2018 telének időjárása. *Léggör*, 2018/1. 62–63.

HOFFMANN Lilla: 2018 tavaszának időjárása. *Léggör*, 2018/2. 106–107.

BÍRÓNÉ Kircsi Andrea: 2018 nyarának időjárása. *Léggör*, 2018/3. 150–151.

HOFFMANN Lilla: 2018 őszének időjárása. *Léggör*, 2018/4. 194–195.

BÍRÓNÉ Kircsi Andrea: 2018/2019 telének időjárása. *Léggör*, 2019/1. 41–42.

BÍRÓNÉ Kircsi Andrea: 2018. év időjárása *Léggör*, 2019/1. 37–40.

https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_visszatekinto/elmult_honapok_idojarasa/

https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_visszatekinto/elmult_evszakok_idojarasa/

https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_visszatekinto/elmult_evek_idojarasa/

²⁵ *Napló*, 2018. dec. 17. Megérkezett az igazi tél, hóember épül. 3.

Hőmérsékleti adatok összesítése - Veszprém, 2018

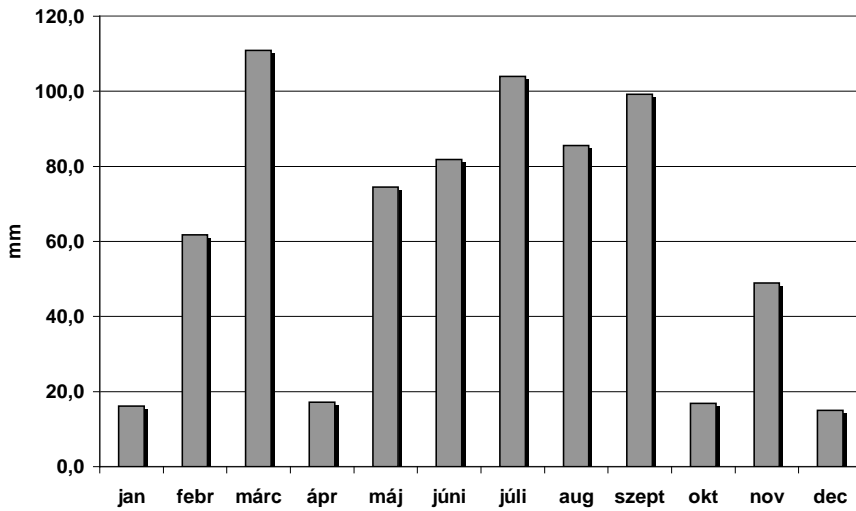
2018		jan	feb	márc	ápr	máj	jún	júl	aug	szept	okt	nov	dec	Év:
Havi középhőm. °C		3,0	-1,2	2,6	15,2	18,3	19,9	21,4	22,4	16,8	12,7	5,7	1,3	11,5
Abszolút maximum	°C	15,9	12,2	16,7	27,5	28,2	29,5	31,1	32,3	27,5	22,3	19,9	12,4	32,3
	nap	29	1	12	29	31	21	30	9	12	11	3	4	aug.. 9.
Maximum átlag °C		6,1	1,2	6,6	20,5	23,9	24,8	26,6	28,1	22,1	18,3	9,7	4,0	16,0
Abszolút minimum	°C	-4,7	-14,4	-19,3	2,5	6,6	9,8	8,9	10,4	2,1	1,9	-8,2	-7,9	-19,3
	nap	25	26	1	8	16	23	2	27	26	1	29	20	márc.. 1.
Minimum átlag °C		0,2	-3,5	-1,2	9,2	12,6	15,3	16,3	16,9	12,0	7,3	2,1	-1,9	7,1
Nyári napok száma /mix. ≥ 25°C/		0	0	0	6	12	17	25	27	10	0	0	0	97
Hőség napok száma /max. ≥ 30°C/		0	0	0	0	0	0	2	12	0	0	0	0	14
Forró napok száma /max. ≥ 35°C/		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fagyos napok száma /min. ≤ 0,0°C/		17	26	17	0	0	0	0	0	0	0	5	21	86
Téli napok száma /max. ≤ 0,0°C/		2	6	5	0	0	0	0	0	0	0	2	7	22
Zord napok száma /min. ≤ -10,0°C/		0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5

Adatforrás: Országos Meteorológiai Szolgálat, Veszprém-repülőtér

CSAPADÉK ÉS NEDVESSÉG ADATOK ÖSSZEITÉSE
VESZPRÉM - 2018

2018	Csapadék			Napok száma										Relatív nedvesség		
	Összeg (mm)	24 órai max.		≥0,1	≥1,0	≥5,0	≥10,0	≥20,0	≥30,0	≥50,0	Hava- zás	Ziva- tar	Köd	Átlag	24 órai min.	
		dátum	mm											%	dátum	
jan	16,1	4,5	13	13	7	0	0	0	0	0	7	0	10	86,5	64	18
febr	61,8	11,5	7	19	12	4	2	0	0	0	18	0	0	84,8	68	25
márc	110,9	25,6	29	17	13	7	4	2	0	0	6	0	4	72,4	42	22
ápr	17,2	6,0	12	8	4	1	0	0	0	0	0	3	1	61,9	48	22
máj	74,5	31,3	22	11	7	3	2	1	1	0	0	11	0	67,9	50	7
júni	81,8	20,2	13	15	13	7	3	1	0	0	0	10	0	72,0	58	1
júli	104,0	26,2	11	9	7	5	5	3	0	0	0	4	0	53,7	36	2
aug	85,6	33,0	14	9	6	4	3	2	1	0	0	6	0	67,1	54	21
szept	99,2	37,1	2	9	5	4	4	2	1	0	0	4	0	72,8	59	12
okt	16,9	7,7	28	6	4	1	0	0	0	0	0	0	0	74,7	51	15
nov	48,9	19,2	26	9	6	3	2	0	0	0	4	0	13	86,7	61	17
dec	15,0	4,1	7	13	5	0	0	0	0	0	8	0	9	83,8	67	26
Év:	731,9	37,1	szept.. 2.	138	89	39	25	11	3	0	43	38	37	73,7	36,0	

Adatforrás: Országos Meteorológiai Szolgálat, Veszprém-repülőtér

CSAPADÉK HAVI ÖSSZEGEI
VESZPRÉM - 2018

Adatforrás: Országos Meteorológiai Szolgálat, Veszprém-repülőtér